

נקודה של חינוך

במה לנושאי חינוך להורים ומחנכים

מן הכוח אל הפועל

הנטיעה הקדושה

היום, לאחר שבית המקדש חרב, כל בית ישראל בית מקדש הוא. על הנהגים מוטלת הייתה החובה לשמור את קדושת בית המקדש, היום נמסר תפקיד זה לידכן. אתן יוצאות היום לעולם החיים להקים מקדשים.

לפני שהבנה הגדול נכנס לעבודת הקודש שאלוהו: 'שמה יש שמך פסול בליבך או שמא שכחת או לא למדת?'

אתן, בנות, יוצאות אל העולם הגדול, תפקידכן יהיה לנטוע את הנטיעה הקדושה בנשמות הילדים הטהורים והתמימים. עליכן יהיה לקדש נשמות אלה לאדם-ישראל.

זכורנה, גורל הדור הצעיר, גורל ישראל סבא, גורל כל העם היהודי, בידכן הוא. מה עצום יהיה פשעכן אם אין לבכן מלא רוח טהורה על כל גדותיך, אם אינו מסור כולו לרעיוננו הקדוש..."

(דברי הרב י"ל אורליאן לבנות בית יעקב בעת בחינה, מובא בצוואת שרה שניר)

הילד הוא זרע קטן וכמוס. צריכים אנו להאמין, כי כשם שכוחות החיים של הזרע מסתתרים בקליפתו, ומהם יצמח האילן המפואר, כך מאחורי הקטנות הילדותית מסתתרים כל הכוחות האנושיים בהדרגה.

וכפי שאמר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל: "כל ילד הוא יהודי שלם".

תפקיד המחנך - לסייע בצמיחת העולם הטוב, מתוך אמונה תמידית בנפשו של הילד, בה השריש היוצר ברוך הוא את עולמו השלם של המבוגר.

(הרב שלנגר / אוהל יעקב ולא, עמ' 59 - 60)

על פי דרכו

תפקיד המחנך הוא למצוא את שביל הזהב בין הרצוי (- הכיוון שברצוננו לכוון אליו את החניך), ובין המצוי (-הוא הילד - תכונותיו, מעלותיו וחסרונותיו אשר לפנינו). לעולם אין לערוך השוואות בין ילדים!

דימו, ובצדק, את האמא לבעל מכולת שיש לו הרבה סוגי סחורה. כך כל ילד הוא בעל כישרון שונה ונשיות שונות ומגבלות אחרות. לכן אי אפשר לתבוע מילדים תביעות זהות. יש להכיר את הילד ואת האפשרויות הצפונות ביכולתו, ורק אחר כך לגשת לחינוכו.

(רבי חיים פרידלנדר / מסילות חיים בחינוך ח"א, עמ' 56)

כל אחד נולד עם המידות המתאימות לו. רבנו חיים ויטאל אומר כי יש באדם ארבעה יסודות: יסוד האש, יסוד הרוח, יסוד המים ויסוד העפר. יש לנתב את חינוך הילדים לפי יסודותיהם של הילדים.

כאשר ילד הינו מיסוד האש לא צריך לחשוב שהוא 'היפראקטיבי'. אפשר לנתב אותו לפעילות פיזית מעבר ללימודיו בת"ת, שיוציא את מרצו בכך ובזה יירגע. אם ינסו לעצור את הילד מטבעו, יחנקו אותו חלילה.

כמו כן, ילד שהינו מיסוד המים עלול להיות ח"ו בעל תאוה, ומאידיך יכול להיות בעל חסד עצום. יסוד המים מגביר את חשק הדיבור וההתחברות עם אחרים, לטוב או למוט. כמובן הדבר תלוי כיצד יגדלו אותו.

ילד שהוא מיסוד האדמה הוא איטי, אך בדרך כלל גם מתון ושקול. במקום לגעור בו על עצלנותו כביכול, יש לכוונו לאפיקים שם טבעו יעזרנו להצליח, כמו לימוד עיוני או פעולות הדורשות סבלנות ומחשבה. והדבר יחזק את חשקו ויביאהו ליתר חריצות וזריזות.

(הרב יצחק לורינג / חנוך לנער על פי דרכו - במידות", בית המידות, עמ' 201)

לצורך המשך הפעילות והרחבתה, דרושה למכון תוכנת אוצר החכמה להעשרת מאגר המקורות.

ניתן לתרום ולהנציח לע"נ / לרפו"ש/ ולהצלחה. בטל' 02-9995865.

או בדוא"ל: em.beisrael@neto.bezeqint.net

בתורה מראש.

מתחת לקליפת הזרע

צריך המלמד והאב לדעת, שאת בני ד' וגדולי ישראל עליהם לחנך ולגלות, ואת הנערים אשר לפנייהם יראה לנשמות גדולות אשר בעודן באיבן, ועליהם להצמיחן ולהפריחן. גנן הוא בגן ד' לעבדה ולשמרה.

ואף אם יראה בהם נערים אשר לפי הכרתו מרי נפש הם ומידות רעות להם, יידע שזה טבע של גרעיני הנשמות ובוסר המלאכים: מרים הם בחניטתם, ומלאי עסיס בגדלותם.

אין מידה וטבע רעה בהחלט בילד ישראל, רק שצריכים לדעת איך לשמש בהם ולגדלם.

למשל, אם יש לפניו תלמיד במידת עקשנות שהיא רעה, וסובל המלמד ממנו הרבה, יתבונן והיה כאשר יתגדל ויקבל עול תורה ועבודת ד', כמה תהיה כל עבודתו בעקשנות ובמסירת נפש.

ואם יראה תלמיד במידת הכעס, הן אמת שבאופן זה שהנער משמש עתה במידת כעסו רעה היא עד מאוד, אבל האם יכולים לשער מראש את גודל התועלת אשר יכול המחנך להוציא מן רעת כעס הכעסן, כאשר יחדור אל קרבו ויקרבהו ויילחב את ליבו ונפשו שיהיו מסורים לד'. לאש של מעלה יתהפך כעסו, כל מעשה עבודה אשר יעשה נגחלי אש יתלהבו, וכל דיבוריו אשר ידבר לד' בתורה ותפילה בקול חוצב להבות אש ירעם.

(הרבי מפיאסצ'נה הי"ד / חובת התלמידים)

האמון מהווה מרכיב יסודי בחינוך.

ללא אמון, ייראה הילד לעינינו - בביעור, בבערות, בחוצפה ובאכזריות, שלעיתים מאפיינים את התנהגותו. ואם נתייחס אליו כאל חסר תבונה, המכיר רק את השוט והתבן - ייקבעו המידות הללו בלבבו.

ועם האמון יואר העולם היפה, שמתחת לקליפת הזרע. נמצא בילד אמונה בהירה ושאיפה לקדושה, מידות נעלות של רחמים והשתתפות, ננות וידידות, שמחה בתפקיד ונשיאה בעול, ועוד מידות נעלות רבות שנתברכו בהם זרע ישראל.

(הרב שלנגר / אוהל יעקב ולא, עמ' 66)